

COGNAC
(ZACHT EN BELEGEN)

K. PLANTINGA & ZOON

DISTILLEERDERIJ EN LIKEURSTOKERIJ
„DE PLANTER”

BOLSWARD

TELEFOON No. 41

GIRO No. 3579

BOLSWARD

BOLSWARD

UITGAVE VAN HET GEMEENTEBESTUUR
VAN BOLSWARD MET MEDEWERKING VAN
DE VEREENIGING TER BEVORDERING VAN
HANDEL, NIJVERHEID EN VREEMDELINGEN-
..... VERKEER TE BOLSWARD

D. VAN DER WERF Gzn. HOUTHANDEL en BOUWMATERIALEN

Bolsward
Telefoon No. 3

Sneek
Telefoon No. 125

Makkum
Telefoon No. 3

DYCKERHOFF PORTLAND CEMENT

BOLSWARD	SNEEK	MAKKUM
SPECIALAAL ADRES VOOR: Spoornaterialen Dennen Hulpalen Elken Besiekhout	IMPORT VAN: Vloer- en Wandtegels Asbeek- en Triplexplaten	INGERICHT VOOR 'T ZAGEN van: Elken-, Amer-, grenen-, Greene-, Vuren- en Dennen bestek- en plankhout

PLANTSOEN.

Foto Elings - Bolsward.

JULIANA PARK.

Foto Emrik & Binger.

BOLSWARD

BESCHREVEN DOOR F. LAMÉRIS

Bolsward's ligging. Bolsward, eertijds de tweede stad van Friesland, ligt aan de stoomtram Sneek — Harlingen (Francker). Het is, naar we meenen, de grootste plaats van Nederland, welke, — helaas! — niet aan de spoorweglijn ligt. Toch mag men het zeer zeker niet tot de „Dooie Steden” van ons land rekenen, daar er een levendig verkeer met de omliggende dorpen en steden bestaat. Van verschillende zijden heeft men wegen naar Bolsward, zoo ook verscheidene vaarten en kanalen.

Voor den vreemdeling is dus Bolsward per tram, per auto, per fiets of per vaartuig gemakkelijk te bereiken.

Bolsward toch is voor den toerist een landelijk stadje vol bekoring, niet alleen om de gemoedelijke sfeer, maar ook door het waas der oudheid, dat over dit pittoreske plaatsje, met zijn intieme grachtjes, ligt.

Het zielenantal bedroeg op 1 Januari 1923: 7226 personen.

Bolsward's Geschiedenis. Bolsward is een zeer oude, eerwaardige matrone, met toch nog een jeugdig bloesje op haar gelaat. Want al is dit schilderachtige stadje eeuwen en eeuwen oud, toch ziet het er niet vervallen uit, zooals vele oude stedekens van Friesland. We

noemen als voorbeeld het eens zoo machtige en rijke Stavoren, dat thans niets meer is dan een diep vervallen grootheid. De aanblik, die Bolsward ons heden ten dage aanbiedt, is vriendelijk, welverend en gemoedelijk van aard.

Omtrent de geboorte van deze al-oude veste is maar weinig definitiefs bekend; haar oorsprong ligt in het duistere verleden, waarvan het spiedend oog de diepten niet meer peilen kan.

Dat is wel jammer voor een plaats, zoo rijk aan schoone en antieke gebouwen.

Maar toch zijn er vage en twijfelachtige verhalen bekend betreffende de stichting van dit stadje.

Zoo vertelt een oude kroniek ons het volgende:

De weduwe van prins Harialdi, de dochter van den welbekenden Frieschen koning Radboud I, heette Bolsuina, ook wel Bolswina geschreven. Zij stichtte een stadje, — het was dus een plaatsje van wallen voorzien, — dat naar haar genoemd werd en welks naam later tot „Bolswerdt" verbasterde. De naam „Bolsward" komt wel eenigszins overeen met dien van Radboud's dochter, terwijl de plaats, waar het stadje gesticht werd, een eiland in de Middellzee was, dat „Bolsuinae" heette.

Anderen, zoo zegt de kroniekschrijver er heel voorzichtig bij, meenen, dat Bolsward oorspronkelijk „Bodelwert" of „Bodelsweerde" genoemd was.

De uitgang „wert", „werdt" of „weerde" toch beteekent zooveel als een hoogte te midden van het water en komt overeen met het woordje „wier". Deze wieren waren bij watervloeden de vluchtheuvels of woonplaatsen der Friezen.

Hoe het ook zij, zegt de oude kroniekschrijver ten einde raad: Het is voorzeker een oude stad, vóór ettelijke honderden van jaren „ghetimmerd" en zij heeft

in die vervolgen tijden heel wat geleden van Deensche en Noorsche zeeroovers. Meer dan eens is zij door deze gruwzame en ruwe heerschappen in brand gestoken of verwoest.

POSTKANTOOR.

Foto Elzinga - Bolsward.

Het stadje is gesticht op een zeer hoogen uithoek van de Middellzee, hetgeen de wandelaar thans nog wel merken kan, als hij bij het stadhuis staat. Ook werd het tegen de vloedden beschermd door zandbanken en dijken. Het zou ons dus niet verwonderen, dat het Groot- en Kleinzand alhier eertijds zandbanken aan de Middellzee zijn geweest. De namen duiden hier op.

Zeer waarschijnlijk is het zuidelijk deel van Bolsward het eerst tot stand gekomen, hetgeen de ligging van de heden nog bestaande „Hooghstraet” en de „Merckstraet” (Grootte Markt) wel eenigszins aanwijst. Deze straten liggen namelijk zeer hoog in vergelijking met de overige deelen der stad.

Andere oude kroniekschrijvers verkondigen, dat de stad gesticht is door Grismoaldus, — (den jongsten zoon van koning Pepijn) — die met Theodosindam, de dochter van Radboud I een christelijk huwelijk had aangegaan. Velen veronderstellen, dat deze Grismoaldus door den Fries Rangario, een trouw schildknaap van den Frieschen heidenvorst, te Luik op het altaar van St. Lambert vermoord is op aansporen van Radboud zelf. Deze koning immers was zeer tegen het huwelijk van zijn dochter met een christenprins. De wraak van den vader was dus wel verschrikkelijk.

Uit al het voorgaande zien we derhalve, dat Bolsward's oorsprong in de grijze oudheid ligt, dat het eeuwen en nogmaals vele eeuwen oud is, maar tevens, dat haar stichting nog in dichte sluiers ligt verscholen.

Zooals reeds terloops medegedeeld werd, heeft het oude stadje Bolsward veel te lijden gehad van de invallen en rooftochten der Noormannen. Dit liep zelfs zoo ver, dat de Hansesteden Stavoren, Bolsward en Dokkum besloten een vloot tegen hun vijanden af te zenden. Dit Friesche zeevolk hield toen op wreedaardige wijze huis in Denemarken en Noorwegen. De buit was echter gering.

De onderneming der genoemde drie steden had echter de wraakzucht der Noormannen opgewekt, die daarna wederom invallen op Frieschen bodem deden, waaronder ook de Bolswarders te lijden hadden. Deze euvel daden beantwoordde de bevolking van Stavoren en Bolsward

met gruwzame strooptochten in Jutland, Denemarken en Noorwegen.

In dien tijd gold Bolsward nog een zeestad te zijn. Na den strijd met de Noormannen speelde deze stad

Foto Elbrings - Bolsward.

„ONS GEBOUW” — OPENBARE LEESZAAL.

een groote rol in den kamp tusschen de Schieringers en de Vetkoopers. Dat waren voor deze veste soms ontzettende tijden, dagen van woelingen en strijd, van moord en doodslag. In Bolsward lag de oorzaak van deze oneenigheid in de erfopvolging als „Heerschop

van Bolsward," namelijk de opvolging van den zoon van Tiaerd Jongama en diens vrouw Wyts Harinxma, hetgeen tegen den zin was van haar zwager Juw Jongama. Hierdoor ontstond scheuring onder de burgers onderling. Ook Sicko Siaerdama van Franeker speelde in deze troebelen een gewichtige rol en . . . aan vechten en doodslaan geen gebrek.

Over dezen strijd uit te wijden, zou te veel plaatsruimte vergen.

Alleen zij nog medegedeeld, dat de zeeheld Grootte Pier, de Vetkooper, geruimen tijd Bolsward als zijn arsenaal beschouwde, waar hij zijn buit in veiligheid bracht.

De strijd tusschen de Schieringers en de Vetkoopers eindigde met de overwinning der eerstgenoemden.

Bovendien heeft Bolsward in den oorlog tegen de Spaansche overheersching een werkzaam aandeel gehad. Ook dat waren voor de inwoners woelige, onrustige tijden, ja, tijden van angst en zorg.

In 1572, onder leiding van den burgemeester Tiaerd Claessen Siccama, ging Bolsward naar Oranje over en deed diens afgezant, graaf Diederick van Bronckhorst, op luisterrijke wijze hier zijn intocht onder het gelui van de groote klok in de St. Martini-kerk. Hij werd toen vergezeld door Johan Bongha, die met zijn prinsgezinde troepen reeds eenige dagen voor de stad lag.

Hoewel ons stadje nog moeilijke dagen had door te maken, ging het langzamerhand toch rustiger en beter tijden tegemoet. De handel bloeide er en de boter- en kaasmarkt was een der belangrijkste van Friesland. Van heinde en verre kwamen de boeren er hun zuivelproducten brengen en ook de veemarkt was zeer druk bezocht. Maar ook de kunstnijverheid nam een grooten vlucht; dit getuigen de schoone, oude gebouwen dezer stad. Tempels van schoonheid kunnen wij ze noemen.

Ziehier in ruwe trekken de geschiedenis van Bolsward. Uit alles blijkt ten duidelijkste, dat het vroeger een zeer belangrijke stad was; zelfs Franeker, Harlingen en Sneek konden geruimen tijd niet in haar schaduw staan.

Oude Gebouwen. Bolsward is aantrekkelijk door zijn oude gebouwen en oudheden, die de bewondering van den bezoeker opwekken. We zullen deze in de volgende regelen in het kort beschrijven.

BROEREKERK

De Broerekerk. De orde der Minderbroeders werd in 1270 door St. Franciscus van Assisi gesticht. Op aandringen van eenige edelen en vrome lieden uit Westergoo werd alhier het Franciscaner klooster gesticht, waarnevens de Broerekerk verrees (1281). De volgelingen van St. Franciscus betrachtten de strenge geloften van gehoorzaamheid, kuisheid en armoede, zóó zelfs, dat de broeders geen eigendommen of vaste

goederen mochten bezitten. Deze laatste bepaling echter verslapt in den loop der tijden en het klooster kreeg meer en meer landerijen en goederen onder zijn beheer. Er kwam onder de minderbroeders een meer wereldsche geest.

Dien grondslag van eenvoud ziet men ook in de Broerekerk. Geen bijzondere versierselen zijn uitwendig waar te nemen. Alles getuigt van soberheid in stijl en juist daarin ligt de nooit volprezen schoonheid van dit prachtig bouwwerk. Er gaat, bij aandachtige beschouwing, als het ware een mystieke bekoring van dit kerkgebouw uit.

De bouwmeester van de Broerekerk is lang niet met zekerheid bekend, maar men veronderstelt, dat het Hoyte was, de zevende abt van Lidlum, in zijn tijd een zeer beroemd bouwkundige, die de kerk te „Baym“ (Bajum) heeft hersteld en de kerk in het oude dal van Tzummarum heeft gebouwd. De kloosterkerk te Midlum, zoo zegt een oude kroniek, was van denzelfden vorm als de Broerekerk.

Echter, al deze gegevens zijn zeer vaag.

Ook kan de bouwmeester geschuld hebben onder de Minderbroeders te Bolsward, daar de Franciscanen de Romaansche stijl alom verspreid hebben.

Eveneens is het niet zeker, dat de kerk ingewijd werd door een zekeren Edmundus, den legaat van den Utrechtschen bisschop Ulcarius.

Als bijzonderheid deelen we nog mede, dat het hout, dat de Minderbroeders bij het bouwen van deze kerk gebruikten, aangevoerd werd uit het Creyler-Bosch, dat ten westen van Stavoren in de Zuiderzee is verzonken.

Er hebben in deze kerk zeer schoone banken gestaan, doch deze zijn grof beschadigd. Deze schennis aan beelden en banken is zoozeer niet een daad van woest geweld, gelijk bij den beeldenstorm, maar de vrucht van

den puriteinschen geest in het begin van de 17e eeuw, zegt de kunstkenner Ds. M. E. van der Meulen in zijn „Bolsward's Kunst en Kunstgeschiedenis.“

De Broerekerk ging in 1572 over tot de Protestante Gemeente. Het moet gezegd worden, dat deze Gemeente veel voor dit bedehuis in dien tijd heeft gedaan, want in 1649 werd het gewelf der kerk afgewerkt, gepolychromeerd en met sterren beschilderd. Zoo kwam de profetie van een zekeren Simon Bilker in vervulling, die voorspeld had, dat het inwendige der kerk nauwkeuriger en fraaier versierd zou worden dan ooit te voren het geval was.

In den loop der eeuwen ging de Broerekerk er hoogst vervallen uitzien. Men gebruikte haar zelfs als paardenstal, kaaspakhuis en tentoonstellingsgebouw. Ja, toen heeft dit schoone gebouw de angst van afbraak doormaakt, maar het werd ten slotte met steun van de overheid, — gelukkig voor het nageslacht, — weer gerestaureerd in 1905—1906, onder architectuur van den heer Ed. Kuypers, terwijl de indeeling en de banken van het binnenwerk door den heer J. Wesseling, architect te Bolsward, werd uitgevoerd.

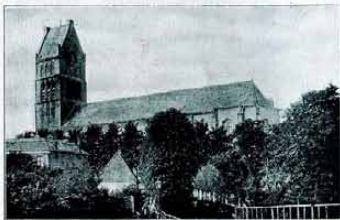
De St. Martini-Kerk. De Sint Martini-kerk, of ook wel St. Marten-kerk genaamd, een der merkwaardigste bedehuizen van Friesland, is beroemd om zijn groote, bouwkundige schoonheid. Haar naam kreeg zij van den Heiligen Martinus oftewel St. Maarten.

Aan haar opbouw werd in 1446 begonnen en de voltooiing had plaats in 1463.

Het eigenaardige van dien opbouw is, dat het gewelf geheel en al uit steen is opgetrokken, en verder, dat men haar bouwde om en over het oude kerkje, dat intusschen ten behoeve van den kerkdienst bleef bestaan

en eerst afgebroken werd, toen de nieuwe kerk gereed was. Bij slechts weinig kerken ter wereld kan men zoiets merkwaardigs constateeren.

De lijsten en ribben van de St. Martini-kerk zijn minder fijn en rijzig dan in de meeste groote kerken van Friesland, hetgeen men wel aan het gebruik van baksteen kan toeschrijven.

ST. MARTINI-KERK.

De zware toren, gelijk aan een massieven reus van steen, is een der hoogste van de provincie Friesland. Men vermoedt, dat deze toren vóór den kerkbouw is gezet, maar de gegevens hieromtrent zijn zeer vaag. Ook is de bouwmeester van deze statige kathedraal niet bekend.

De klokken van dezen toren zijn prachtig van klank en dito van uitvoering. De „Jongelings-klok” heeft tot opschrift in het Latijn: „Uit het oude metaal der klok, die in het jaar na Christus 1356 gegoten is, maar door het geweld der luiders is gebroken, heeft de magistraat van Bolsward in het jaar na Christus 1680 zorg gedragen, dat ik, met verzaard gewicht, hersteld geworden ben.”

Het zijn ongetwijfeld hardhandige klokkeluiders geweest, die deze klok uit elkander geluid hebben.

Ds. M. E. v. d. Meulen meent uit dit jaartal 1356 de gevolgtrekking te mogen maken, dat de toren dus 190 jaar, vóórdat de tegenwoordige kerk ontstond, gebouwd is. Ook concludeert hij dit uit het feit, dat de toren geheel en opgebouwd is uit zoogenaamde „Friezen”, een soort van groote baksteen, terwijl aan de kerk zelf maar weinig van dit bouwmetaal gebruikt is.

Zeer waarschijnlijk is de St. Martini-toren dan te beschouwen als een bakken aan de toenmalige Middellzee.

Deze klok kan o. i. ook wel uit het oude kerkje afkomstig zijn.

Verder heeft men de „Vrouwen- of Maria-Klok”; zij werd in 1523 gegoten. Deze klok is een uiterst schoon gietwerk, vervaardigd door den klokkengieter Goebel Zael. Tusschen twee fraai geornamenteerde randen lezen wij: „Maria is myn naem, myn gheluet sy vuer guede „bequaem, den levende roep ick, den doeden over luy „ick. Goebel Zael heeft my ghegoten int jaer ons heeren MCCCCXXIII”.

Links en rechts, iets lager, staan twee medaillons in verband met Maria en het kindeke Jezus. Verder nog eenige andere bijbelsche voorstellingen in medaillon-vorm.

De „Mannenklok” stamt uit den bloeitijd van de Republiek. Tusschen twee mooi geornamenteerde randen staat: „In 't Jaar onses Heeren CIOIOCXI heeft mij „Jacob Noteman in Leeuwarden gegoten.” Onder den rand aan de noordzijde staat in het Latijn: „Ik kan de „stormen en den bliksem niet verdrijven, maar roep, in „beweging gebracht, tot den eeredienst het volk Gods „op. Ik kan de uren opnoemen en ik roep de heilige „vergaderingen bijeen: maar ik heb geen stem, tenzij „een ijzeren kracht mij in beweging brengt.”

Aan de zuidzijde staat het stadswapen, waarboven de letters S. P. Q. B.

Deze enorm groote klok heeft een omvang van 5.10 M., een middellijn van 1.68 M. en een hoogte van 1.35 M.

De vierde klok is van minder schoonen aard. Zij werd in 1746 door Ciprianus Crans Jansz. te Amsterdam gegoten.

ST. MARTINI-KERK.

De St. Maarten-steen. Wanneer men het imponeerende kerkgebouw binnentreedt, voelt men als het ware den adem der verhevenheid, welke den bouwmeester moet beziel hebben bij de uitvoering van zijn werk. Indrukwekkend zijn de hooge kruisbogen en de zware pilasters. Geen enkel stuk hout is hier voor het gewelf gebruikt. Alles in dezen tempel vloeit samen tot een harmonisch geheel; 't is een lofzang van het hoogste in den mensch.

In den westmuur van deze kerk bevindt zich een rood-bruine zandsteen, die daar ingemetseld is. Zeer waarschijnlijk is hij afkomstig uit de oorspronkelijke kerk, die daar eertijds stond.

Hoe die steen ook beschadigd is, toch ziet men uit het beeldhouwwerk, dat hij van zeer ouden datum moet zijn. Zoo op het eerste gezicht is het wel een wonderlijke voorstelling, die de beeldhouwer daar in steen gebeiteld heeft.

Men noemde vroeger reeds dien steen den „St. Maartens-steen“, ter herinnering aan den Heiligen Martinus, den beroemden geloofsprediker uit de 4e eeuw. Dit beeldhouwwerk stelt in den rechter bovenhoek den H. Martinus te paard voor. Dit gedeelte is ten zeerste beschadigd. Echter is, met eenige fantasie, nog zichtbaar, dat hij zijn eigen mantel in tweeën snijdt, om de eene helft aan een bedelaar te geven. In den linker bovenhoek zitten waarschijnlijk Jezus en zijne Moeder. Bovendien ziet men in den linker bovenhoek, — hoewel dit niet zeker is, — Jozef met een balk. In het middengedeelte onderaan herkent men de voorstelling van Christus' geboorte.

Er zijn echter oudheidkundigen van naam, die in dezen merkwaardigen steen niets anders zien dan een wonderlijke, naive samenhaspeling van bijbelsche tafereelen.

Echter zijn ze zoo onduidelijk, dat men niet juist weet, wat ze voorstellen.

Het is ongetwijfeld een van de oudst bekende beeldhouwde steenen, welke men in Bolsward aantreft.

Gijzbert Jaapiks. Juist tegenover den St. Maartens-steen, staat het borstbeeld van den ouden Frieschen dichter Gysbert Japix, die veel voor de opleving van de Friesche taal heeft gedaan. Bij verbouwing van zijn geboortehuis op den Kleinen Dijkacker (dicht bij het stadhuis) heeft men daar te zijner eere een gedenkplaat ingemetseld.

Bovengenoemd borstbeeld is bijna honderd jaar geleden vervaardigd door den beeldhouwer J. P. Gabriel.

directeur van de Kon. Academie te Amsterdam. Het is uit wit Cararisch marmer gehouwen en werd gemaakt naar het oorspronkelijke portret van den grooten Bolswardschen dichter, dat toentertijd in het bezit was van den heer R. Koopmans.

Onder dit mooie borstbeeld, waar ieder Friesch met eerbied naar opkijkt, staat gebeiteld: „Loytser! Rjucht en sljucht az dy fen Bolsert”. Een spreuk, welke heden ten dage nog menigmaal gehoord wordt.

Het Orgel. Treden wij de kerk verder binnen, dan bemerken we hoog boven ons het imposante orgel, een der schoonste instrumenten van heel ons vaderland. Heerlijk is zijn klank en de wijze, waarop het thans bespeeld wordt door den tegenwoordigen organist, den heer A. Alt van Bolsward, is in één woord: meesterlijk! Niet alleen bij eerediensten wordt dit orgel bespeeld, maar bovendien geeft de heer Alt des zomers steeds een reeks van concerten, welke honderden van menschen uit Bolsward en omstreken trekken. Allen komen dan op, om met eerbied te luisteren naar de machtige en ontroerende stem, welke deze artist aan dit subliem instrument weet te ontlokken.

Toeristen mogen, indien zij 's zomers een bezoek aan deze veste brengen, niet nalaten deze genotvolle orgelbespelingen bij te wonen. Zij worden meestal 's Maandag om de veertien dagen gegeven en wel den eersten en derden Maandag van de maand.

De Preekstoel. Ziet men het schip der kerk verder in, dan ontwaart men dadelijk den prachtige preekstoel; een waar kunstproduct!

In 1659 werd door de regeering en de kerkvoogden het besluit genomen een nieuwen predikstoel te doen vervaardigen. In alle opzichten is dit werk meesterlijk geslaagd. Den Bolswarder glazenmaker, Gerben Wopkes

geheeten, werd opgedragen een ontwerp samen te stellen van den kansel en de daarbij behorende kerkeraadbanken. Bij aanschouwing van dit kunstproduct moet men dadelijk erkennen, dat dit een man van fijnen smaak

ORGEL IN DE MARTINIKERK.

Foto Emrik & Binger.

en grooten kunstzin is geweest. De kistenmaker Pytter Jurjens heeft het gestoelte gesneden, terwijl Pieter Pytters Posthumus de twee kolommen vervaardigde, waarop de stoel aan de voorzijde rust. Beide kunstenaars, — want

zoo mogen wij ze wel noemen, — waren Bolswarders van afkomst. Een zekere Johannes Kinnema te Alkmaar, ook een Fries, heeft de vier prachtige paneelen geleverd. Het geheel is vervaardigd uit eikenhout, op Frieschen bodem gekapt.

Drie jaar heeft men aan dit gestoelte gewerkt en de totale som, waarvoor dit kunstproduct geleverd werd, bedroeg slechts f1776,—. Hiervan kreeg Gerben Wopkes, de ontwerper, slechts f18,—; Pytter Jurjens ontving voor zijn arbeid f665,— en f85,— als geschenk. Johannes Kinnema vroeg f700,— met een geschenk van 6 zilveren lepels ter waarde van f24,—, en voor meerdere versierselen werd hem bovendien f83,— geschonken.

Het geheel getuigt van den fijnen kunstzin van de Bolswarders uit die dagen.

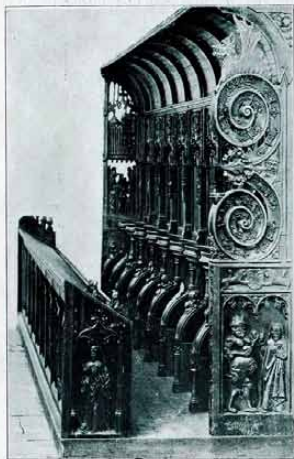
De Vroedschapsbank. De vroedschapsbank, een prachtstuk van snijwerk, dateert uit 1730 en is dus nog niet zoo heel oud, hetgeen men trouwens aan den aard van het beeldhouwwerk kan zien. Het geheel maakt bovendien een totaal anderen indruk dan bijv. de preekstoel. 't Is niet dat forsche; de zultjes zijn slanker; evenzoo het bevallige lofwerk.

We mogen uit de verschillende houtsnijwerken in deze kerk de conclusie trekken, dat Bolsward in verschillende tijdperken groote meesters op het gebied van de houtsnijkunst bezeten heeft. Dat waren tijden van waarachtigen kunstzin: de kunst, beoefend door eenvoudige luyden.

Zoodra iemand vroedman werd, moest hij f100,— betalen, om daarmee de groote kosten te dekken, die voor de banken gemaakt werden.

Bovenaan ziet men drie fraaie borden met verscheidene wapenschilden. Hierop waren de wapens gesneden van de zes burgemeesters, de twee raadsluyden, den secretaris en die der vroedschap. Tijdens de Fransche revolutie

werd het, uit dwaze zucht naar Gelijkheid, noodig geacht al deze schilden glad te schaven. Zeer zeker een hoogst kleingeestig gedoe. De namen, die onder deze schilden stonden, zijn echter nog alle bekend gebleven.

KOORBANK.

Foto Emrik & Binger.

De Koorbanken. In het zoogenaamde museum van de kerk, ook wel „het koor" genaamd, heeft men nog de prachtige koorbanken, die door den beeldenstorm zoo enorm geleden hebben. Het heerlijke lofwerk is hier en

daar door het vandalisme kolossaal beschadigd; o. a. zijn de neuzen van de koppen afgehouden. De banken zijn echter het bezichtigen meer dan waard. Ook wijzen wij den bezoeker op de mooie, en relief gesneden grafzerken, waarvan we hier één in reproductie geven.

KOORBANK.

Foto Emrik & Binger.

Het Stadhuis. Het stadhuis te Bolsward is de trotsch der Burgerij.

En terecht.

Het is dan ook een „Monument van Schoonheid“, dat door alle eeuwen heen een sieraad van waarachtige kunst zal blijven; een aantrekkingskracht voor alle toeristen en kunstliefhebbers. Het werd geboren uit den geest van

GRAFZERK IN DE MARTINI-KERK.

Foto Elings - Bolsward.

Bolswarder mannen, wier namen men met eerbied noemt. Want, alhoewel de Italiaansche architectuur overheerschend is, vermengd met de uitingen van de Amsterdamsche school, toch mag men het geheel beschouwen als een product van het harmonisch kunstgevoel van

STADHUIS.

Bolswarder bouwmeesters; 't is met recht een Bolswardsch monument door Bolswarder kunstenaars gewrocht. Dat zijn mannen van verlijnden smaak en fieren geest geweest.

Reeds in de eerste kapitelen van het zoogenaamde „Stadthoek van Bolswert”, dat door den bekenden pater Johannes Brugman is opgesteld, wordt in 1455 gesproken van vergaderingen van Burgemeesters, Schepenen, raadslieden enz. Waar deze vergaderingen plaats von-

den, is niet bekend; misschien wel in de St. Martini-kerk of het Minderbroederklooster. Maar ook kan dit in het Jongama-Huis plaats gehad hebben, de residentie van den „Olderman”. Dit huis bestaat niet meer.

Het schijnt, dat het eerste stadhuis in de Muntstraat stond, ongeveer op het midden van het tegenwoordige stadhuis. Het stond daar omstreeks het jaar 1470.

Dit „oude stadhuis” was in den aanvang van de 17e eeuw zeer bouwvallig en bovendien veel te klein geworden. Er moest dus een nieuw stadhuis gesticht worden en na rijp beraad besloot men hiertoe over te gaan.

En zoo ontstond dit prachtgebouw door den arbeid van noeste burgers en kooplieden, bezielde met liefde voor de kunst.

Uit oude rekeningen, „raeckende den bouw van het Nieuwve Raedthuys” (1613—1617), blijkt, dat het werk

in eigen beheer is uitgevoerd, onder het hoofdtoezicht van Heercke Heerckes Jorna en Jan Fransen Rollema. Alle geldelijke uitgaven geschieden op last van den Stadts-Rentmeester (ontvanger) Rombertus Thomae.

Onder de werkmeeesters treffen wij aan Jacob Gijsberts, den vader van den welbekenden Bolswardschen schoolmeester en Frieschen dichter Gijsbert Jacobs. Jacob Gysberts was van beroep „kistenmaker”, schrijnwerker dus, maar bovendien een zeer ontwikkeld man, die latijn verstond en zelfs een uitgebreide latijnsche bibliotheek bezat. Hij is verder diaken, ouderling, kerkvoogd, vroedman en burgemeester geweest.

Deze begaafde man is zeer waarschijnlijk de ontwerper van dit mooie raadhuys; ook heeft hij het fijne houtsnijwerk geleverd van de deur naar de raadzaal. Die deur is een waar kunstwerk, waarvoor een ieder diepen eerbied moet hebben. Een juweeltje van kunst!

Als steenhouwer engageerde men meester Hendrik van Zwolle. Tot meester van het gewone werk werd Abraham Jacobs aangewezen; hij droeg den eenvoudigen naam van stadstimmerman. Zoo was Marten Dominici (Douwezoon) de meester van het metselwerk en heette stadsmetselaar. Rompke Annes was als stadssmid de

BORDES STADHUIS.

man van het smeedwerk. Marten Dominici werd in zijn werk geholpen door Jan Pieters, ook een Bolswarder. Hij heeft het poortje gebeeldhouwd ten noorden van de Waag.

Ook worden nog de volgende beeldhouwers genoemd: Hendrik Hansen van Zwolle, dien we reeds noemden; de gebroeders Hans en Hendrik Minnema en meester Johannes Schünnemann, van oorsprong een Duttcher, maar hier te Bolsward wonende, waar zijn kinderen ook gedoopt zijn. Laats genoemd. — zoo schrijft de heer Bartstra in een artikel, — vervaardigde de twee beelden in de raadzaal, de twee leeuwen op het bordes, enz. In het koor van de St. Martini-kerk hebben wij van zijn kunstvaardige hand een prachtige zerk met de levensgrootte beelden van Goslick van Heerema en diens tweede vrouw Syts van Cammingha, volgens anderen zijn derde vrouw, Trijn van Heringa.

Op den gedenksteen in den westelijken gevel van het Raadhuis staat in het Latijn een inscriptie, die vertaald aldus luidt:

„De Magistraat en de Burgerij van Bolsward hebben „dit stadhuis, met Waag en Beurs voor Kooplieden, tot „op de grondslagen afgebroken en in dezen omvang „sierlijk opgebouwd. God en Recht toegewijd in het jaar „na Christus 1616, het jaar na de stichting der stad 901.”

In dit jaar heeft de feestelijke inwijding plaats gehad, al was het gebouw nog niet geheel en al voltooid. Dit prachtige stadhuis heeft, alles en alles bij elkander, f 27,000,— gekost, voor dien tijd zeer zeker een hooge som. Men heeft dit kapitaal van 1613 tot en met 1617 uit de stedelijke belastingen opgebracht.

Hoe heerlijk schoon het Raadhuis ook was opgetrokken, toch is het door het nageslacht niet altijd bijzonder in eere gehouden. Sedert 1765 is er feitelijk

niets meer aan het gebouw gedaan, zoodat het er vervallen begon uit te zien.

Dit mocht gelukkig zoo niet blijven.

In 1892 werd het Raadhuis door den toenmaligen gemeente-architect J. v. Reenen en den heer K. Tromp,

directeur der gasfabriek alhier, tevens bouwkundige, grondig onderzocht. Er werd, als resultaat van dit onderzoek, besloten tot restauratie over te gaan en het te doen geschieden op eigen kosten. De som hiervoor bedroeg f 20,450,—. Dit bedrag was echter voor de gemeente moeilijk te dragen; men bekeek die som met zorgvolle oogen. Maar toen verschenen als reddende engelen de heeren Voogden van het Sint Anthony-Gasthuis alhier, die den 6en Januari 1893 aan den Raad mededeelden, dat genoemde stichting een subsidie zou geven tot een maximum bedrag van f 30,000,—.

Een eere-saluut aan die Voogden van het St. Anthony-Gasthuis!

De restauratie gelukte uitstekend, en alles werd weer in zijn oorspronkelijken toestand gebracht. De feestelijke inwijding had den 18en September 1895 plaats. Toen werd tevens, in tegenwoordigheid van den Commissaris der Koningin, de gedenksteen in de vestibule

PORTIEK IN STADHUIS

(vierschaar) onthuld door den heer J. R. A. Donker, welke namens tal van dankbare burgers was aangeboden. Zoo werden dus, op schoone wijze, de groote bouwmeesters van weleer door het nageslacht op eervolle wijze gehuldigd.

Men vergete niet het Raadhuis van binnen te bezichtigen. De stadsbode F. v. d. Spoel zal den bezoeker op welwillende wijze rondleiden en inlichten.

In de Burgemeesters-kamer, — indien niet in gebruik, — zal de bezoeker een paar mooie, antieke kasten kunnen bewonderen, benevens wapenschilden, schilderijen, etsjes en eenige oude kannen.

De Raadzaal is het schoonste gedeelte van het stadhuis: het neusje van den zalm! Daar ziet men de fraaie portiek, gebeeldhouwd door den reeds genoemden Jacob Gysberts: een gedeeltelijk antieke vuurhaard; een typisch schilderij, Salomo's eerste recht voorstellende en tallooze etsen van de beroemde Bolswardsche etsers Bote Adams à Bolsvert, Schelte Adams à Bolsvert, Johan van Munnickhuysen, Pieter Tanjé en Michiel Elgersma, allen meesters op het gebied van de droge naald. Deze schilderijen zijn het eigendom van het St. Anthony-Gasthuis.

In de zoogenaamde archiefkamer treft men nog eenige antiquiteiten aan, zooals: de mooie bewerkte *Codex*, een prachtstuk van kunst en geduld, waarschijnlijk uit den tijd 1440—1470; een handteekening van *Alva* (1573); het oude „*Stadsboeck*” uit 1479, op last van pater Brugman samengesteld; het „*Octrooi en Gildebrief der Medicijns, Chirurgijns en Apothekers*”; een *Gedenksteen* van de herbouwing van het stadhuis in 1614, gevonden bij de restauratie in 1893; een *mes* uit ± 1660, dat als afschuwwekkend voorbeeld voor de jeugd in de buitenmuur heeft gezeten; een zilveren *papagaai* aan zilveren ketting van het boogschuttersgilde; verschillende pennin-

gen; een paar oude zegelstempels; en een drietal mooie baksteen uit het Heerema-Huis, dat niet meer bestaat.

Deze verzameling is dus niet bijzonder groot, maar toch wel interessant.

VOOGDENKAMER ST. ANTHONY GASTHUIS.

Foto Elzinga - Bolsward.

Het St. Anthony Gasthuis. Dit magnifieke en uitgebreide gasthuis is een stichting, die in den loop der eeuwen veel goeds tot stand gebracht heeft tot heil van Bolsward's burgerij.

Deze inrichting was eerst gevestigd in een oud huis, dat tusschen 1464 en 1474 gebouwd is. Dit huis is

echter geheel en al verdwenen voor het tegenwoordige op de Koe- of Nieuwmarkt, dat in 1778 gebouwd is en na dien tijd herhaaldelijk gerestaureerd en veranderd. Het maakt thans een deftig-rustigen indruk.

Geen toerist mag vergeten in dit waardige gebouw de Voogden- of Regenten-kamer te bewonderen. Een schitterend juweeltje in stijl Louis XIV. Deze kamer dateert nog uit het jaar 1778 en het zijn waarachtige kunstenaars geweest, die haar gewrocht hebben.

Bij de beschouwing van de prachtige, goed geconserveerde schilderstukken, komt de gedachte op, dat de tot nog toe onbekende schilder zich heeft gericht naar de verschillende mooi gesneden attributen van den vervaardiger van het schoon geornamenteerde plafond, of wel, dat deze laatste zich heeft laten leiden door de schilderstukken.

Al deze schilderijen zijn allegorische voorstellingen.

De drie vakken aan de linkerkant stellen het volgende voor:

I. — Het middenstuk is een uitbeelding van de schikgodinnen, die bezig zijn den menschelijken levensdraad te spinnen, om ze later met een schaar af te snijden.

II en III. — De beide zijstukken stellen voor de verschillende trappen in het menschelijke leven. Het eene is de Jeugd en de Mannelijke Leeftijd; het andere de Ouderdom.

IV. — Het vierde schilderstuk is de uitbeelding van de Vrede.

V. — Dit vijfde stuk is een voorstelling van de Dicht- en Toonkunst, of misschien beter uitgedrukt: de Schoone Kunsten.

VI. — Dit is een afschuwwekkend symbool van het Huwelijk. De ontwerper er van heeft zeker treurige

ervaringen op dit gebied gehad en roept den menschen als het ware toe: „Beraadt u vóór dien stap!”

VII. — Wat dit schilderij voorstelt is niet recht duidelijk, misschien de Wijsheid, het Verstand. Maar het mooiste toch is de prachtige, vergulde rand, die er

VOOGDIJKAMER ARMHUIS.

Foto Elzinga - Boleward.

omheen zit. Of dit stijl Louis XIV is, betwijfelen we.

Verder zijn alle deuren van magnifiek lofwerk voorzien, en maakt alles een rijken en voornamen indruk.

Tevens liet de Gardiaan, de heer J. Dijkstra Azn., ons zeer welwillend nog zien een paar stoelen, waar-

schijnlijk bidstoelen, elegant van lijn; een paar oude koffiekannen, ouderwetsche blaadjes, tabakspotten en kristalwerk. We danken den Gardiaan hier voor zijne bereidwillige inlichtingen.

ARMENHUIS.

Foto Elzinga - Bolward.

Het Armenhuis. Het is dit jaar precies 400 jaar geleden, dat deze inrichting gesticht werd door Hendrick Nannes, die, gedreven door godvruchtigheid en medelijdend hart, hiertoe overging in 1522.

In de voogdenkamer heeft men nog mooi antiek beeldhouwwerk, en een aardig schoorsteenstuk. Bovendien

troffen we er een paar fraai gegraveerde zilveren bekers aan uit het jaar 1648 en een ouden drinkhoorn. Vooral de bekers zijn waardevol als kunstvol handwerk.

Tevens zagen we in den tuin nog een oud Pallasbeeld, dat goed van uitvoering is.

WEESHUIS.

Foto Elzinga - Bolward.

Gedurende vier eeuwen is dit Gesticht een „Huis van Toevlucht” voor de armen dezer stad geweest en binnenkort zullen wellicht nog vele verbeteringen plaats vinden, alles ten bate van de ongelukkige menschheid.

Winsemius (1622) zegt van dit gesticht: „Boven dien „is daer noch een heerlyck Armhuys, staende over de „Capelle van miraculen, waer over ses administrateurs „syn ghestelt. Dese administrateurs ofte Arme-voochden „hebben alle Donderdaghen samenkomste, die clachten

„van den Huyssittende Armen te horen, tot welckers „behoef ten selventyden Brood, Butter en Geldt na „gheleghentheydt wordt uytghedeelt van den Aalmoesen, „die alle veerthien daghen uyt de Burgerye ghecollecteert

OUD GEVELTJE.

Foto Elings - Bolward.

„wordt. In het Couvent ofte Armehuys selfs hebben „hare wooningen Armen ende oude Burgers, soo Mannen „als Vrouwen, die vermits swackheyt haer zelfs niet „conen redden, ende boven dien vrye wooninge tegen „den winter noch versien worden met Brood, Bier ende

„Turf ende eenich Geldt na gelegentheydt van personen”.

Dus reeds in dien tijd werd het bestaan van deze instelling geprezen en gezegend.

OUDE GEVELTJES.

Foto Elings - Bolward

Het Weeshuis. Deze philanthropische instelling werd in het jaar 1553 gesticht door Hid Hero Jelbeth'sdochter, weduwe van Nanno Reynzoon.

Deze weldadige vrouw, — wier naam nog geëerd en geprezen wordt, — schonk het grondkapitaal aan de „Armevoochden ofte Weesmeysteren”, die een gebouw voor weeshuis hadden aangekocht van Harmen Martinuszoon.

In 1808 is dit huis geheel en al verbouwd, en in 1865 uitgebreid. In tijden van „Pestilentien” heeft het Weeshuis groote diensten bewezen.

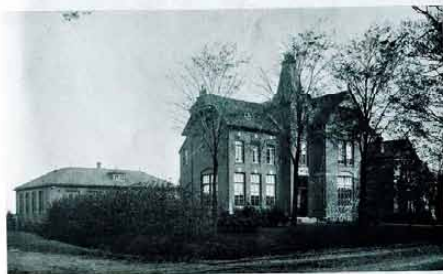
OULD GEVELTJE.

Foto Elzinga - Bolsward.

Het Gasthuis, het Armenhuis en het Weeshuis zijn rijke stichtingen en vormen te zamen het schoone klaverblad van drie, dat in deze stad veel heil en geluk heeft gebracht onder de lijdende menschheid.

Geveltjes. Ten slotte geven wij in beeld nog eenige zeer mooie geveltjes in Bolsward, die alle voor zich zelf spreken en een sieraad zijn op het gebied van Bouwkunst.

Nieuwe gebouwen. Als nieuwe gebouwen van eenig belang noemen we het Postkantoor, t.o. het Hengstenpad; het Spaarbankgebouw in de Jongemastraat, en de Rijks-Zuivelschool aan den Sneekerweg, welke alle een goeden indruk maken. Zoo ook „Ons Gebouw” op het

RIJKS-ZUIVELSCHOOL.

Foto Elzinga - Bolsward.

Hengstenpad, dat vooral van binnen zeer smaakvol en intiem is ingericht. Hierin bevindt zich ook de Openbare Leeszaal. Dit gebouw werd door den architect J. Wesenlig alhier ontworpen.

Industrie. Op industriëel gebied is Bolsward er de laatste tijden niet op vooruitgegaan; de steenbakkerijen o. a. zijn op één na verdwenen. Zeer waarschijnlijk is de oorzaak hiervan het niet-liggen aan den spoorweg. Toch treft men te Bolsward nog eenige belangrijke fabrieken aan, zooals „Hollandia”, fabriek voor melk en melkproducten; de „Kon. Kaas- en Boterfabriek”; de

HOLLANDIA-FABRIEK.

„Veekoeken- en Oliefabriek” van de firma Kingma & Co.; Praamsma's Meubelfabriek „De Lijmpot”; Ruiter's Schaatsenfabriek; en Hiddema's Meelfabriek.

VEEKOEKENFABRIEK KINGMA & CO. Foto Elzinga - Bolsward.

Bank-Instellingen. Men heeft te Bolsward de volgende Banken aan: Kingma's Bank (Koemarkt), de Friesche Bank (Marktplein), de Hansa-Bank (Koemarkt) en de Boaz-Bank (Schildwijk).

Het Park. Het Juliana-Park alhier is een grootsche schenking van het St. Anthony Gasthuis en het Weeshuis. Het werd in het jaar 1914 aan de stad overgedragen. Dit park is alleszins de bezichtiging waard, vooral des zomers, als alles in bloei staat. Dan is het een lust voor de oogen.

Sportterrein. Verder bezit Bolsward nog een mooi sportterrein, waarop het terecht trotsch is. Met de Gymnastiek-school is het een stichting van het Weeshuis.

Eenige Instellingen. We noemen, ten behoeve van den toerist nog eenige instellingen, waarbij hij op zijn reis belang kan hebben:

Consulaat A. N. W. B.; adres: H. M. Nijk, Grootte Dijkakker.

Secretaris van den Frieschen Ijsbond: H. Kingma, Kade.

SPAARBANKGEBOUW.

Foto Elzinga - Bolsward.

Vereeniging voor Vreemdelingen-Verkeer: adres:
H. Eisma, Voorzitter, Jongema-straat.

Vereeniging v. Handel en Nijverheid; adres: H. Eisma,
Voorzitter, Jongema-straat.

Het Politie-bureau bevindt zich in het Stadhuis.

Marktdagen:

Weekmarkt: elken Donderdag.

Paardenmarkt: Maandag, volgende op den derden
Dinsdag in Augustus,

Kermis: Wordt geopend des Maandags, volgende op
den vierden Dinsdag in Augustus en gesloten des Zater-
dags d.a.v, telkens 8 uur 's voormiddags.

Kalvermarkt: Op den Woensdag, voorafgaande aan
den Zaterdag, waarop te Dokkum kalvermarkt wordt
gehouden, en wel in de maand October. Alzoo te
Bolsward op den derden Woensdag als October vier
Woensdagen, op den vierden Woensdag als October
vijf Woensdagen heeft.

* * *

Ten slotte brengen wij te dezer plaatse een woord
van dank aan den Burgemeester van Bolsward, den
Heer S. J. Praamsma, voor de hulp en steun, die we
van hem mochten ondervinden bij de opstelling van dit
werkje: zoo ook aan allen, die ons bereidwillig allerlei
inlichtingen gaven.

BOLSWARD, Oct.-Nov. 1922.

THEEHANDEL

V. VAN DER PLAATS
BOLSWARD

SCHERMER's Drukkerij en Boekhandel
APPELMARKT BOLSWARD

Het aangewezen adres voor Bolsward en Omgeving
Groote keuze artikelen Billijke prijzen

GEZ. DAMAVE
MODES

Kunsthandel en Lijstenfabriek
S. VISSER

Hoek KERKSTRAAT

Ruime collectie in Kunstplaten
- Schilderstukken en Spiegels -

Prima afwerking

Billijke prijzen

DAMESKLEEDING NAAR MAAT

P. Kantman

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Beurtveer
Bolsward - Workum - Amsterdam

Verzendt Uwre goederen per eenigste
rechtstreeksche motorbootdienst van

GEBR. KOCH & EEKHOF

Speciaal ingericht tot ver-
voeren van groote partijen,
verhuizingen en Kaasvervoer

Vertrek van BOLSWARD via WORKUM: Maandags- en
Donderdagsmiddags 12 uur

Van AMSTERDAM: Maandags- en Donderdagsavonds 6 uur

Ligplaats te AMSTERDAM: SINGEL voor 76
Commissaris: L. DRIJFHOUT, Telefoon 4529 N.

DIJKSTRA'S

Krenten- en
Suikerbrood

staat bovenaan

BOAZBANK - BOLSWARD
CREDIETBANK VOOR ALLE MIDDENSTANDERS

Solide grondslag door onderlinge aansprakelijkheid
van alle leden, en het verleenen van Credieten
alleen onder voldoende waarborgen

DE BOAZ-SPAARBANK

bledt eene veilige en voordeelige belegging voor
Uwe Spaargelden Rente 4 1/2 %

Steenhouwerij OPGERIJD 1879
A. J. Guperus
TE BOLSWARD
Specialiteit in
GRAFWERK
en alle soorten
BOUWERK
MAGAZIN VAN GRAFZERKEN, GRAFFALEN
EN KLAARGEWAAKTE SCHOORSTEENMANTELS
STEEN VOORHAAG IN VERSCHIEDENE SOORTEN
MARMER, HARDSTEEN EN ZANDSTEEN, MARMEERWAS EN SLIJF.
Vraag a.v.p. teekeningen en prijscuranten.
Menny Schoorsteenmans school complex naast I 26—
Grappalen viaal I 15—, met foto's.

Vraag onze nieuwe
Albums van Grafwerk

Groote voorraad
**Schoorsteen-
mantels**

Franeckerstraat
BOLSWARD

DAG en ELECTRISCH ATELIER
R. L. ELZINGA
GROOTE DIJLAKKER **BOLSWARD**

Levert U het beste op Fotografisch gebied
Uitgebreide sortering Lijsten en Foto-Artikelen

Electrische Vergrootings-Inrichting
Volgens het nieuwste systeem

Stoommeubelfabriek
„DE LIJMPOT”

Vervaardiging van alle voorkomende
Salon-, Huis- en Slaapkamer-
AMEUBLEMENTEN
in diverse houtsoorten en prijzen
Steeds groote voorraad

Oudst
en
soliedst
Adres

Groote
verschcheidenheid
van
Modellen

Soliede afwerking **Volledige garantie**
Levering franco

S. J. PRAAMSMA & ZONEN
BOLSWARD

Fabriek
Plantsoen

Tel. No. 26

Magazijnen
Dijkstraat

KINGMA's BANK

Verleent Crediet tegen onderpand,
borgtocht of andere zekerheid tegen
billijke rente

Geeft advies voor de belegging van gelden

Neemt gelden à deposito

„De Philantroop”

Algemeene Verzekering-Maatschappij
te Bolsward

Levens
Ziekten
Ongevallen

Verzekering

Zeer ruime reserves
Lage premiiën

Foto-Artikelen

Imperial, Agfa en Gevaert Platen
Gevaert Papieren
Imperial Rolfilms Astra Artikelen
Perutz Chemicaliën
Ernemann Camera's

K. MOL

BOLSWARD

IJ. J. VAN HETTEMA

TELEFOON 43

Bij de voormalige Sint Janspoort

GROSSIERDERIJ

KOFFIE, THEE, KOLONIALE-
KRUIDENIERS- en GRUTTERSWAREN enz.

H. DE GROOT

Kleinzand

Bolsward

RIJWIELEN

SMEDERIJ

Union en Phoenix Rijwielen
uit voorraad leverbaar

Autogenische Lasch- en
Snij-Inrichting

Alle voorkomende REPA-
RATIËN worden vakkundig
en tegen billijke prijzen
uitgevoerd

Alle soorten HEKWERKEN
worden door ons uitgevoerd
Prijsoopgave wordt gaarne gedaan

Vereeniging ter bevordering van
Handel, Nijverheid en Vreemdelingenverkeer
te Bolsward

Voorzitter: H. EISMA
Secretaris: G. H. PLANTINGA

VREEMDELINGEN KUNNEN BIJ DEZE
VEREENIGING ALLE GEWENSCHTE
INLICHTINGEN VERKRIJGEN

ALLE BOLSWARDSCHE ZAKENMENSCHEN, DIE
HUN BELANG BEGRIJPEN, WORDEN LID VAN DEZE
VEREENIGING

J. WESSELING

ARCHITECT
BOLSWARD

Café „De Drie Kronen”

Billijke Consumptie 1e klas Biljard

Telefoon no. 110

Aanbevelend H. Gaarmann

FIRMA D. H. VAN WIENEN

RIJKS GEDIPLOMEERD HOEFSMID BOLSWARD

JE Adres voor

EMAILLE HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN
RIJWIELN, BANDEN en ONDERDEELEN
Alle soorten LANDBOUWWERKTUIGEN

ELECTRISCHE SMEDERIJ

REPARATIE-INRICHTING

Aanbevelend

Sigarenmagazijn „DE TABAKSPLANT“

Groote Markt 1 Bolsward

Telef. Interc. 31 Postbus 6

M. B. EERDMANS

En Gros

En Détail

LEVERT PRIMA KWALITEITEN
TEGEN CONCURREERENDE PRIJZEN

EN GROS

EN GROS

HUISHOUIDELIJKE ARTIKELEN
EMAILLE, van 1e klas fabrieken.
B. K., K A T, Wuppermann, enz.

EGALVAN. ARTIKELEN BLIKWAREN
GALANTERIEËN, LEDERWAREN
LUXE ARTIKELEN

Fa. FOKKE OOSTERBAAN

TEL. No. 50

Hôtel WIEBES

(DE WIJNBERG)

Marktpl. - Telefoon Interc. 9

BOLSWARD

Eerste huis ter plaatse - Ruime Kamers
Bondshôtel A. N. W. B.
Electricch licht - Waterleiding
Autogarage - Biljardzaal

Restauratie den geheelen dag

Prima Keuken - Billijke prijzen

Het aangewezen huis voor reizigers en toeristen

Aanbevelend,

LEO HETTEMA

Eigenaar

Koek- en Banketbakkerij

TJ. DE JONG

DIJKSTRAAT - BOLSWARD

Telef. 106

ALLEEN PRIMA KWALITEITEN

ELECTR. FABRIEK VAN TIMMERWERKEN
C. VAN DE WITTE - BOLSWARD

TELEFOON No. 100

SPECIAAL ADRES
VOOR HET LEVEREN UIT VOORRAAD VAN
GESCHILDERDE VURENHOUTEN

LEDIKANTEN

PRIMA WERK — LAGE PRIJZEN
VRAAGT PRIJS EN PROEFZENDING

L. P. GOSLIGA

Electr. Techn. Bureau

Telefoon 71 — FRANEKERSTRAAT — Telefoon 71

Electr. Licht- en Kracht-Install.

Onderhoud van Bliksemafleiders, Electr. Motoren enz.

Stofzuigmachine te huur

Plannen en begrotingen gratis

Expeditie-Onderneming te Bolsward

Het Oudste adres voor deze omgeving is:

A. DIJKSTRA,

Hengstepad - BOLSWARD

HET ADRES VOOR

Verhuizingen - Transporten

Voor Binnenland per Auto-Tapissière

Voor Buitenlandsche Expeditie aansluiting met alle
Buitenlandsche Scheeps-Ondernemingen

RUITER's Schaatsenfabriek, BOLSWARD

Hofleverancier - 26 maal bekroond

Vervaardigen 40 verschillende modellen
Schaatsen w.o. het succesvolle model

Vissering-Ruiter Schaats

Wettig gedeponerd en gebruikt door H.M. de Koningin
Prijscouranten op aanvraag gratis verkrijgbaar

Beleefd aanbevelend,

Fa. G. S. RUITER

Het algemeen gelezen blad voor Bolsward en Omstreken is:

De Jong's Nieuwsblad

Aantal betalende abonne's 9600

Voor Reclame in Bolsward, Wonseradeel, Hennaarderadeel, Workum, Hindeloopen, Harlingen, Franekeradeel enz. is dit het aangewezen Blad

Vraagt tarieven en proefnummers

W. VAN STRATEN, Architect

Laagbolwerk 54 - BOLSWARD

Telef. Interc. 112

Postrekening 43942

ZEILMAKERIJ - TAANDERIJ

J. H. DE VRIES

houdt zich beleeft aanbevolen voor het leveren, herstellen en tanen van SCHEEPSZEILEN, MOLENZEILEN

- EN DEKKLEEDEN -

Monsters voor nieuw werk gratis verkrijgbaar Aanbevelend.

J. H. DE VRIES - LAAG-BOLWERK

Vleeschhouwerij - Grossierderij

FIRMA M. ADEMA

BOLSWARD - Grote Dijk - Tel. No. 79

SNEEK - Kleinzand - Telefoon No. 326

Levert uitsluitend 1e kwal. Rundvleesch

Postrekening No. 76529

**STOMWASCH-EN
STRIJKINRICHTING
"FLORENCE"
BOLSWARD**

TEL. 34
POSTBUS 24

1e klas inrichting!
Keurige afwerking!
Vluggе aflevering!

Vracht-Autodienst „Voorwaarts“

Bolsward-Sneek v.v.
Verhuizingen -- Transporten
Y. SIEPERDA
Kerkstraat 12

DROGISTERIJ

„T BLOMKE“

J. J. REINDERS

ASS.-APOTH.

DEPOT DR. W. SCHWABE, LEIPZIG
BOLSWARD
MARKTPLEIN - TELEF. 49

JOHs. KOOISTRA - Dijk 29

Speciaal adres voor 't maken van
Schoenen naar Maat
voor gebrekkige en pijnlijkje voeten
Bekroond Den Haag 1922
TIM-TUR Schoenen 1e klas fabricaat

J. B. VAN DEN OEVER & ZONEN

Theetafels
Theeserviezen

Uitgebreide sorteering

Gebr. Bervoets

Heeren-, Jongeh.- en Kinderkleeding

Sport- en Mode-Artikelen

Wij brengen steeds het nieuwste in grante verscheidenheid, terwijl onze prijzen duidelijk aantoonen, wat met grooten omzet bereikt kan worden

Magazijn hier ter plaatse

tegenover het Stadhuis

Herman Oosterbaan

Dames- en Heeren

- Mode-Artikelen -

Tricot Ondergoederen

Witte Confectie

Bolsward

Boukinde Betonwirik

Adres for
BOALSERT en OMKRITEN

E. STATEMA Esn., Härnserstrjitte 54

Tel. 81 Postr. 14548

Oannimmer fen Spaarbankgebou (1914) - R.-C. Skoalle (1922)

Gebruikt onze met
Goud bekroonde

Tafelbeschuit

Aanbevelend

BRUOD- en BESCHUITFABRIEK
% SCHAAP- en VROUWK
BULELAND 33 SNEEK GROND 1000

Scheepswerf „De Onderneming“
Hout-, IJzer- en Constructiewerkplaats
-: Electr. Smederij en Boorderij :-

Aanbevelend

P. v. d. HOOP

FIRMA H. DONKER

Fabriek van
Vruchtensappen, Wijnen en Limonades

Importeur van Wijnen

Handel in
Binnen- en Buitenlandsch Gedistilleerd

BOLSWARD Telefoon 54
LEEUWARDEN Telefoon 762

Het is uw voordeel, voordat U tot koopen van een PIANO of ORGEL overgaat eerst onze collectie te komen bezichtigen Wij leveren tegen bijzonder billijke prijzen en hebben groote voorraad van de klas fabriekten

L. J. TIMMER - Bolsward - Tel. No. 63

DIJKSTRA'S
KRENTEN- EN
SUIKERBROOD
STAAT BOVENAAN

Electr. Koek- en Banketbakkerij

„De Zwaan”

*Fijne Bonbons en Dessert-Artikelen
Specialiteit in Fijne Theekoekjes*

J. van der Meer

Marktstraat 18 - Bolsward

Firma H. C. Banning

Handel in Peulvruchten

Granen, Gort en Rijst

Speciaal artikel Banning's Meel

Dirk Gerritsma Jr.

Dames-Kleermaker

Jongemastraat - Bolsward

Mode-Artikelen - Parfumerieën

Vertrouwd en solied adres

W. VAN DER WERFF

TELEF. 86

-: AUTOVERHUURDER :-
RIJWIELEN - MOTOREN

P. BUIKSTRA - SCHILDWIJK

Salon voor Scheren en Haarsnijden

Het adres voor

Toilet-Artikelen - Parfumerieën
en aanverwante Artikelen

INRICHTING VOOR

ZWEEDSCHE HEILGYMNASTIEK
MASSAGE EN HEETELUCHT
BEHANDELING NA MEDISCH ADVIES

C. KAN

LEERAAR IN LICHAAMSOEFENINGEN M.O.

J. DIJKSTRA

BIERHANDEL - BOLSWARD

Mineraalwaterfabriek

Uitsluitend levering van

de Beroemde Amstelbieren

Neemt proef met Amstel Super Stout

-: Isobarometrische Bottelarij :-
Electrische Flesschen-Spoelmachine

Vakkundige behandeling

Beleefd aanbevelend

Meubelmagazijn - Antiekhandel

BOLSWARD

Wilt gij soliede en tevens goedkoope

MEUBELEN

koopen, komt dan bij ondergeteekende, bekend
solied adres.

Tevens aanbevelend voor TAXATIE en OPROEPEN
bij Verkoopingen en Boelgoeden.

Beleefd aanbevelend,

W. BOOTSMA, TAXATEUR en
OPROEPER

KL. DIJLAKKER — BOLSWARD

H.H. Rookers!

Vraagt het beroemde merk „Amunsen”

Zandblad Seriemark 8, 10 en 12 ct.

Beleefd aanbevelend,

E. BROUWER

Tabak- en Sigarenfabriek „DE VLIJT”

ROLSWARD

AUTO-VERHUURINRICHTING

H. POMPER

KADE 49 - Tel. 113

REPARATIE-INRICHTING

tevens voor Rijwielen en Motoren

Accurate behandeling

Goedkoop adres

Sigarenmagazijn „De Tabakspant”

SNEEKERSTRAAT

Telefoon Intercom. 13

En Gros - En Détail

M. J. RUNIA Jr.

Bekend adres voor kwaliteit

Prachtige sortering Tabak- en Sigarenpijpen

CIGARETTEN in vele soorten

TABAK van de Firma's OLDENKOTT, v. NELLE e.a

Dit boekje werd gedrukt bij de

Boek- en Steendrukkerij

Brandenburgh, Boschma & Co. - Sneek

HET adres in Friesland voor

Fijn Illustratie- en Kleuren-Drukwerk

LEEUWARDEN

RUITERSKWARTIER 85

Tel. Interc. No. 1114

AMSTERDAM,

Hoofdkantoor Warmoesstraat 76/78

Tel. Interc. Noord 6229 & Centrum 4009

ROTTERDAM, Wijnhaven N.Z. 87

Tel. Int. No. 7181

's GRAVENHAGE, Papestraat 26

Tel. Interc. No. 5311

's HERTOGENBOSCH, Markt 40

Tel. Interc. No. 948

HAARLEM, Ged. Oude Gracht 47

Tel. Interc. No. 2569

ARNHEM, Luthersche Steeg 1

Tel. Interc. No. 814

UTRECHT, Bemuurde Weerd O.Z. 21

Tel. Interc. No. 2356